

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakning, 89 § i jaktlagen och 99 och 108 § i lagen om fiske

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakning, jaktlagen och lagen om fiske ändras.

Till lagen om Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakning fogas bestämmelser om jakt- och fiskeövervakares rätt att ge befallningar och om befogenheter som gäller tryggheten av förundersökning. Dessutom föreslås det att tredska mot jakt- och fiskeövervakare ska bli straffbart. I lagen görs också vissa tekniska ändringar.

Bestämmelserna i jaktlagen och i lagen om fiske ändras så att tillsynsmyndigheterna har mer omfattande rätt än för närvarande att kontrollera att en persons byte, fångst och fångstredskap överensstämmer med gällande bestämmelser och föreskrifter.

Syftet med propositionen är att effektivisera Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakning och särskilt efterlevnaden av lagstiftningen om jakt och fiske.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 juli 2024.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
MOTIVERING.....	3
1 Bakgrund och beredning.....	3
2 Nuläge och bedömning av nuläget	3
2.1 Lagen om Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakning	3
2.2 Lagen om fiske	6
2.3 Jaktlagen	7
2.4 Bedömning av nuläget	7
3 Målsättning	8
4 Förslagen och deras konsekvenser	8
4.1 De viktigaste förslagen	8
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna.....	9
4.2.1 Konsekvenser för de grundläggande fri- och rättigheterna	9
4.2.2 Konsekvenser för myndigheterna	9
4.2.3 Ekonomiska konsekvenser.....	9
5 Remissvar	9
6 Specialmotivering.....	11
6.1 Lagen om ändring av lagen om Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakning.....	11
6.2 Lagen om ändring av 89 § i jaktlagen	14
6.3 Lagen om ändring av 99 och 108 § i lagen om fiske.....	14
7 Ikraftträdande	15
8 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	15
8.1 Allmänt	15
8.2 Personlig integritet och skydd för privatlivet	15
8.3 Egendomsskydd.....	17
8.4 Den straffrättsliga legalitetsprincipen	17
8.5 Bedömning av lagstiftningsordningen	17
LAGFÖRSLAG.....	19
Lag om ändring av lagen om Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakning	19
Lag om ändring av 89 § i jaktlagen	22
Lag om ändring av 99 och 108 § i lagen om fiske.....	23
BILAGOR	25
PARALLELLTEXTER.....	25
Lag om ändring av lagen om Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakning	25
Lag om ändring av 89 § i jaktlagen	30
Lag om ändring av 99 och 108 § i lagen om fiske.....	31

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

Lagen om Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakning (1157/2005, nedan *lagen om jakt- och fiskeövervakning*) utfärdades 2005. I lagen föreskrivs om syftet med jakt- och fiskeövervakning, jakt- och fiskeövervakningsuppdraget, organiseringen av jakt- och fiskeövervakning, behörighetsvillkoren för de tjänstemän som utför jakt- och fiskeövervakning, befogenheter och förutsättningar för utövande av befogenheterna samt tillsynen över verksamheten.

I lagen om jakt- och fiskeövervakning föreskrivs om flera befogenheter för jakt- och fiskeövervakare som bedömts vara nödvändiga med tanke på fullgörandet av uppdraget och som ingriper i sådana grundläggande fri- och rättigheter som tryggas i grundlagen. Till befogenheterna hör bland annat rätten att utreda en persons identitet, utföra en säkerhetsvisitation, under vissa förutsättningar gripa en person och i undantagsfall använda maktmedel, göra en summarisk förundersökning samt förelägga en ordningsbot och utfärda ett straffyrkande. Inga betydande ändringar har gjorts i bestämmelserna om befogenheter under den tid lagen om jakt- och fiskeövervakning varit i kraft.

Verksamhetsmiljön för jakt- och fiskeövervakning har förändrats sedan lagen om jakt- och fiskeövervakning stiftades. Efterfrågan på jakt- och fisketillstånd som beviljas till statens marker har ökat samtidigt som vandring, friluftsliv och annan vistelse i naturen har ökat. Polisens resurser är koncentrerade till städer och tätorter och därför har betydelsen av jakt- och fiskeövervakarnas verksamhetsförutsättningar vuxit i glesbygden. Dessutom medför utvecklingen av lagstiftningen om jakt och fiske nya behov av tillsyn. I samband med ändringarna har brister i tillsynsmyndigheternas befogenheter upptäckts och för att korrigera dessa har jord- och skogsbruksministeriet berett en regeringsproposition.

Utkastet till regeringsproposition var på remiss 24.7–18.9.2023. Inom den utsatta tiden kom det in 21 remissvar. En närmare redogörelse för remissvaren och de ändringar som gjorts till följd av dem finns i avsnitt 5, Remissvar. Beredningsunderlaget till propositionen finns i den offentliga tjänsten på adressen <https://mmm.fi/sv/projekt2?tunnus=MMM025:00/2023>.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Lagen om Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakning

Enligt 1 § i lagen om jakt- och fiskeövervakning är syftet med jakt- och fiskeövervakning att främja och övervaka att de av statens områden som är i Forststyrelsens besittning används lagenligt och att förebygga och, i den omfattning det ingår i jakt- och fiskeövervakningen, utreda brott i anslutning till detta.

Enligt 2 § i lagen om jakt- och fiskeövervakning avses med jakt- och fiskeövervakning

1) tillsynen över efterlevnaden av bestämmelserna om jakt, fiske, naturskydd, behandling av vilda djur, uppgörande av öppen eld och nedskräpning,

2) tillsynen över efterlevnaden av bestämmelserna om förebyggande av terrängtrafikens negativa effekter med tanke på naturnäringarna, naturen och ett allmänt nyttjande av naturen för rekreation samt något annat allmänt intresse och om rätten att färdas i terrängen med motordrivna fordon,

3) tillsynen över efterlevnaden av sjötrafikbestämmelserna om skydd för fisket och andra näringar, naturen och ett allmänt nyttjande av naturen för rekreation samt något annat allmänt intresse,

4) tillsynen över efterlevnaden av bestämmelserna om skjutvapen och skjutförmödenheter, på det sätt som föreskrivs i skjutvapenlagen (1/1998).

I jakt- och fiskeövervakningen ingår dessutom bevakning av statens områden och övriga egendom som är i Forststyrelsens besittning. Jakt- och fiskeövervakningen omfattar ändå inte tillsyn över att lagen om verkställighet av Europeiska gemenskapens gemensamma fiskeripolitik (1139/1994) och bestämmelser som utfärdats med stöd av den iakttas.

Enligt 3 § i lagen om jakt- och fiskeövervakning finns för jakt- och fiskeövervakningen vid Forststyrelsens enhet för offentliga förvaltningsuppgifter jakt- och fiskeövervakare som är anställda i tjänsteförhållande. Behörighetsvillkor för en tjänst som jakt- och fiskeövervakare är grundexamen för polis och förtrogenhet med jakt- och fiskeövervakning. Den som utnämns till en sådan tjänst ska ha oklanderliga levnadsvanor. Jakt- och fiskeövervakaren har ett tjänstetecken som anger tjänsteställningen.

I 4 § i lagen om jakt- och fiskeövervakning finns det bestämmelser om principerna för jakt- och fiskeövervakning. Jakt- och fiskeövervakningsuppdragen ska utföras sakligt, opartiskt och på ett sätt som främjar försonlighet. Ett uppdrag får inte medföra större skada eller olägenhet än vad som är nödvändigt för att övervakningen ska kunna utföras. Uppdraget ska vara motiverat i förhållande till hur viktig och brådskande övervakningen är samt till övriga omständigheter som inverkar på helhetsbedömningen av situationen. Jakt- och fiskeövervakaren ska i första hand genom råd, uppmaningar och befallningar försöka få den som är föremål för övervakningen att följa lagen. Jakt- och fiskeövervakaren kan avstå från en åtgärd, om slutförandet av den kan medföra följder som är oskäliga med hänsyn till frågans betydelse och det resultat som eftersträvas. Jakt- och fiskeövervakaren ska vid utförande av ett jakt- och fiskeövervakningsuppdrag ha med sig sitt tjänstetecken och visa upp det vid behov eller på begäran.

Enligt 5 § i lagen om jakt- och fiskeövervakning ska jakt- och fiskeövervakaren omedelbart om en person blir föremål för åtgärder som riktar sig mot personens frihet, upplysa denna person om vad åtgärden grundar sig på. Grunden för andra åtgärder ska uppges så snart det är möjligt utan att åtgärden äventyras.

Enligt 6 § i lagen om jakt- och fiskeövervakning har en jakt- och fiskeövervakare vid fullgörandet av ett enskilt jakt- och fiskeövervakningsuppdrag rätt att stoppa en person och ett fordon och att få veta personens eller förarens och passagerarnas namn, personbeteckning, eller om sådan saknas, födelsedatum och nationalitet samt var de kan anträffas. En jakt- och fiskeövervakare har rätt att gripa en person som vägrar lämna uppgifter som behövs för utredandet av identiteten eller som lämnar sannolikt falska uppgifter. En person får också gripas när det är nödvändigt för att hindra att ett grovt brott mot bestämmelserna om jakt- och fiskeövervakning fortsätter och gripandet är ett tvångsmedel som står i proportion till gärningen. Den som har gripits ska friges så snart behövliga uppgifter erhållits eller när det inte längre finns någon risk för brott mot bestämmelserna. Personen i fråga ska dock friges senast sex timmar efter gripandet eller överlämnas till polisen utan ogrundat dröjsmål.

Enligt 7 § i lagen om jakt- och fiskeövervakning har jakt- och fiskeövervakaren rätt, när en person grips eller ett fordon stoppas i enlighet med 6 §, att kroppsvisitera den som åtgärden gäller och granska fordonet, om det är nödvändigt för att säkerställa att personen inte medför

eller fordonet inte innehåller vapen, föremål eller ämnen med vilka människor kan utsättas för fara eller naturen orsakas betydande skada.

Enligt 9 § i lagen om jakt- och fiskeövervakning har en jakt- och fiskeövervakare rätt att vid en säkerhetsvisitation som avses i 7 § vid behov frånta den som visiteras skjutvapen och skjutförnödenheter samt andra farliga föremål och ämnen. Egendomen ska återlämnas till innehavaren efter visitationen, om inte han eller hon med hänsyn till sitt berusnings- eller sinness tillstånd eller andra omständigheter med fog kan misstänkas orsaka överhängande fara för människor eller betydande skada för naturen och om det inte enligt lag finns något annat hinder för återlämnandet.

Egendom som avses i 1 mom. och som inte kan återlämnas till innehavaren ska utan ogrundat dröjsmål, dock senast inom sju dygn från fråntagandet, överlämnas till polisen för åtgärder enligt polislagen (872/2011) eller, i fråga om skjutvapen och skjutförnödenheter, enligt skjutvapenlagen.

En jakt- och fiskeövervakare har i enlighet med lagen om fiske (286/1982) rätt att ta hand om de fångstredskap som använts vid olovligt fiske, den båt eller övriga farkost från vilken fångsten bedrivits och den olagliga fångsten eller att i fråga om dem vidta andra åtgärder enligt lagen om fiske. En jakt- och fiskeövervakare har med stöd av jaktlagen (615/1993) rätt att ta ett fångstredskap som använts för olovlig jakt i förvar eller göra det funktionsodugligt. Jakt- och fiskeövervakaren har dessutom rätt att ta hand om vilt som jagats olovligt och enligt jaktlagen ska dömas förverkat till staten.

En jakt- och fiskeövervakare har rätt att i enlighet med 133 § i naturvårdslagen (9/2023) ta hand om föremålet för eller hjälpmedlet vid ett naturskyddsbrott eller grovt naturskyddsbrott som avses i 130 § i naturvårdslagen eller en naturskyddsförseelse som avses i 131 § i den lagen. Jakt- och fiskeövervakaren har dessutom rätt att ta hand om ett sådant föremål för ett brott som enligt naturvårdslagen ska dömas förverkat till staten. Ett omhändertaget föremål för ett brott, med undantag för bytet, och hjälpmedlet vid brottet ska överlämnas till polisen utan ogrundat dröjsmål, dock senast sju dygn från omhändertagandet.

I 10 § i lagen om jakt- och fiskeövervakning finns det bestämmelser om användning av maktmedel. Om en jakt- och fiskeövervakare hindras från att utföra ett tjänsteuppdrag som avses i denna lag kan jakt- och fiskeövervakaren begära handräckning av polisen eller gränsbevakningsväsendet. Om handräckning inte går att få av polisen eller gränsbevakningsväsendet inom en tid som är skälig med tanke på omständigheterna, får jakt- och fiskeövervakaren för att kunna fullgöra ett enskilt jakt- och fiskeövervakningsuppdrag, med hänsyn till hur viktigt och brådskande uppdraget är och hur farligt motståndet är, i den mån det behövs och som helhet bedömt kan anses försvarligt använda maktmedel för att bryta ner motstånd, gripa en person och avlägsna ett hinder.

Om det är nödvändigt att använda maktmedel ska de endast användas i en sådan omfattning och så länge som det krävs för fullgörandet av jakt- och fiskeövervakningsuppdraget. Innan maktmedel används ska jakt- och fiskeövervakaren om situationen medger ge den som är föremål för övervakningsåtgärden en varning om att maktmedel kommer att användas, om denna person inte annars avstår från en lagstridig åtgärd eller inte följer jakt- och fiskeövervakarens råd, uppmaningar eller befallningar. Bestämmelser om ansvarsfrihetsgrunderna i fråga om straffansvar finns i 4 kap. 6 § 3 mom. i strafflagen och bestämmelser om grunderna för lindring av straffansvar i 7 §.

Enligt 11 § i lagen om jakt- och fiskeövervakning har en jakt- och fiskeövervakare rätt att i ett enskilt jakt- och fiskeövervakningsuppdrag röra sig på annans mark- och vattenområde till fots, på skidor och med Forststyrelsens fordon samt att utöva sina befogenheter enligt denna lag, om den som är föremål för övervakningen försöker hindra att uppdraget fullföljs genom att fly eller annars avlägsna sig från ett område i Forststyrelsens besittning eller genom att bryta mot eller göra sig redo att bryta mot bestämmelserna i 2 § 1 mom. på ett sådant sätt att följderna av gärningen framträder eller sannolikt skulle framträda på Forststyrelsens område. Jakt- och fiskeövervakaren ska likväl undvika att röra sig på gårdsområden och därmed jämförbara områden som reserverats för ett särskilt ändamål, om det inte finns något tvingande skäl att röra sig där med anledning av ett uppdrag.

Enligt 13 § i lagen om jakt- och fiskeövervakning ska en jakt- och fiskeövervakare göra en summarisk förundersökning enligt 11 kap. 2 § i förundersökningslagen (805/2011) för att utreda ett brottmål som avses i denna lag, om ärendet är enkelt och klart och gärningen enligt allmän straffpraxis inte kan förutses medföra strängare straff än böter. I fråga om förundersökning gäller vad som särskilt föreskrivs om den.

Om en undersökning kräver mer ingående åtgärder än summarisk förundersökning eller förutsätter att någon anländer till ett särskilt förhör eller om det har varit nödvändigt att ta till maktmedel vid övervakningen, ska undersökningen utan dröjsmål överföras till polisen. Jakt- och fiskeövervakaren ska dock ta hand om de åtgärder som är nödvändiga för att förundersökningen ska kunna inledas och tryggas.

I lagen om jakt- och fiskeövervakning föreskrivs förutom om ovannämnda befogenheter bland annat i 8 § om jakt- och fiskeövervakarens rätt att utföra utandningsprov samt i 14 § om rätt att förelägga en ordningsbot och utfärda ett straffyrkande.

2.2 Lagen om fiske

Enligt 99 § i lagen om fiske utövas tillsynen över efterlevnaden av lagen om fiske av polisen, gränsbevakningsväsendet, de fiskerimyndigheter som avses i 19 § i lagen om fiske, de tjänstemän vid Forststyrelsen som har i uppdrag att sköta fiskeriärenden, enligt 103 § godkända fiskeövervakare med fullmakt enligt 107 § samt i vatten vid riksgränsen, på Finlands territorialvatten och i Finlands ekonomiska zon av Tullen.

Enligt 99 § 2 mom. i lagen om fiske finns dessutom i lagen om jakt- och fiskeövervakning (1157/2005) bestämmelser om fiskeövervakningen på de av statens vattenområden som är i Forststyrelsens besittning.

Enligt 99 § 3 mom. i lagen om fiske är en fiskeövervakare dock inte behörig att övervaka efterlevnaden av Europeiska unionens lagstiftning om den gemensamma fiskeripolitiken för kommersiellt fiske eller av den nationella lagstiftning som genomför den.

Enligt 108 § i lagen om fiske har de myndigheter som avses i 99 § rätt att granska att fiskeredskap, fångstredskap och fångst som befinner sig i vattnet eller i ett färdmedel som används för fiske eller på stranden överensstämmer med gällande bestämmelser och föreskrifter. De har också rätt att inspektera transport- och lagerutrymmen där fisk eller kräftor förvaras. Inspektionen får dock inte utsträckas till utrymmen som används för boende av permanent natur, om inte detta är nödvändigt för att utreda de omständigheter som inspektionen gäller och det finns grundad anledning att misstänka att någon gjort sig skyldig till ett brott som avses i 48 a kap. 2 eller 4 § i strafflagen (39/1889).

En fiskeövervakare har rätt att granska att fiskeredskap, fångstredskap och fångst som befinner sig i vattnet, i ett färdmedel som används för fiske eller på stranden överensstämmer med gällande bestämmelser och föreskrifter. Granskningen får dock inte utsträckas till utrymmen som används för boende av permanent natur. De myndigheter och fiskeövervakare som avses i 99 § har rätt att granska om en person som bedriver fiske har rätt till fisket i fråga. Ett granskat fångstredskap ska förses med uppgift om granskarens namn och med dennes kontaktuppgifter.

2.3 Jaktlagen

Enligt 88 § i jaktlagen ska polisen, gränsbevakningsväsendet och tullmyndigheterna samt de jaktövervakare som avses i viltförvaltningslagen inom sina verksamhetsområden övervaka att bestämmelserna och föreskrifterna om jakt följs. På områden som ägs av staten utövas tillsynen över efterlevnaden av lagen av de tjänstemän som enligt gällande stadganden och bestämmelser ska sköta övervakningen. Dessutom har markägaren och jakträttshavaren rätt att övervaka efterlevnaden av lagen på sitt område.

2.4 Bedömning av nuläget

För närvarande finns sammanlagt 13 stycken jakt- och fiskeövervakare. Den genomsnittliga storleken på det område en jakt- och fiskeövervakare övervakar är cirka en miljon hektar. Övervakningsområdena är omfattande och avlägset belägna och därför är det besvärligt att övervaka användningen av dem, speciellt med tanke på det begränsade antalet jakt- och fiskeövervakare.

Verksamhetsmiljön för jakt- och fiskeövervakning har förändrats sedan lagen om jakt- och fiskeövervakning stiftades. Efterfrågan på jakt- och fisketillstånd som beviljas till statens marker har ökat samtidigt som vandring, friluftsliv och annan vistelse i naturen har ökat. Samtidigt ökar naturligtvis behovet av jakt- och fiskeövervakning. Polisens resurser är koncentrerade till städer och tätorter och därför har betydelsen av jakt- och fiskeövervakarnas verksamhetsförutsättningar vuxit i glesbygden.

Utvecklingen av lagstiftningen om jakt och fiske medför nya behov av tillsyn. Exempel på detta är den ökande skyldigheten att göra fångstanmälan, fångstkvoter och andra fångstbegränsningar som säkerställer att vilt- och fiskeresurserna nyttjas på ett hållbart sätt. Dessutom har skyddet av hotade och fridlysta arter effektiviserats till exempel genom påföljdsbestämmelser. De här reformerna är viktiga, men samtidigt måste efterlevnaden av lagstiftningen övervakas. Tillsynsmyndigheternas befogenheter är i nuläget inte tillräckliga.

Vid jakt och fiske sätts bytet eller fångsten i allmänhet i en ryggsäck, väska eller kasse. Tillsynsmyndigheterna har ändå inte rätt att kontrollera en persons packning, även om denne fått byte eller fångst. Inte ens polisen kan utan brottsmisstanke utföra en kroppsvisitation för att undersöka vad den visiterade personen har i sina medhavda saker. Därför finns ingen faktisk möjlighet att kontrollera bytet eller fångsten, vilket är problematiskt med tanke på jakt- och fiskeövervakningens trovärdighet. I 108 § i lagen om fiske finns bestämmelser om tillsynsmyndigheternas och fiskeövervakarnas gransknings- och inspektionsrätt, men bestämmelserna möjliggör endast granskning av fångst som befinner sig i vattnet, i ett färdmedel som används för fiske eller på stranden, och under vissa förutsättningar inspektion av transport- och lagerutrymmen. I lagen om jakt- och fiskeövervakning eller i jaktlagen finns inte motsvarande bestämmelser.

Enligt 13 § 2 mom. i lagen om jakt- och fiskeövervakning ska jakt- och fiskeövervakaren ta hand om de åtgärder som är nödvändiga för att förundersökningen ska kunna inledas och

tryggas. Enligt detaljmotiveringen till bestämmelsen omfattar åtgärderna också att vid behov spärra av den plats eller det område där gärningen har begåtts. I lagen om jakt- och fiskeövervakning föreskrivs dock inte tydligt på lagnivå om rätten att spärra av den plats eller det område där gärningen har begåtts och inte heller på annat sätt om befogenheter att trygga förundersökningen.

Med tanke på tryggandet av förundersökningen är det viktigt att platsen där gärningen begåtts inte rörs eller att bevis på annat sätt förstörs. I samband med jaktbrott kan telefoner, hundpejl, gps-anordningar, viltkameror och annan teknisk utrustning användas. Ofta innehåller utrustningen information som är av väsentlig betydelse för förundersökningen. Uppgifterna kan utplånas från dessa, och därför kan ett kortvarigt omhändertagande av utrustningen i samband med att en person grips vara nödvändigt för att trygga förundersökningen. I nuläget har jakt- och fiskeövervakaren inte möjlighet att omhänderta utrustningen.

Enligt principen inom jakt- och fiskeövervakningen ska jakt- och fiskeövervakaren i första hand genom råd, uppmaningar och befallningar försöka få den som är föremål för övervakningen att följa lagen. I lagen om jakt- och fiskeövervakning föreskrivs dock inte om jakt- och fiskeövervakarens rätt att ge befallningar eller om sanktioner vid underlåtenhet att iakttä befallningar. Detta kan anses vara en betydande brist.

3 Målsättning

Syftet med propositionen är att effektivisera Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakning och särskilt efterlevnaden av lagstiftningen om jakt och fiske.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

Det föreslås att de myndigheter som svarar för tillsynen över efterlevnaden av jaktlagen och lagen om fiske får en mer omfattande gransknings- och inspektionsrätt. Samtidigt förenhetligas bestämmelserna i jaktlagen och lagen om fiske. Enligt propositionen ska myndigheterna ha möjlighet att under vissa förutsättningar granska att byte eller fångst och fångstredskap som finns i en persons medhavda saker överensstämmer med gällande bestämmelser och föreskrifter. Granskningen får ändå inte göras för att undersöka vad den visiterade bär i sina kläder eller annars på sig.

Enligt förslaget har en jakt- och fiskeövervakare rätt att i samband med gripandet av en brottsmisstänkt omhänderta ett föremål för beslag eller för genomsökning av utrustning i enlighet med tvångsmedelslagen (806/2011), om saken inte tål uppskov. En jakt- och fiskeövervakare har enligt förslaget också rätt att förbjuda tillträde till ett bestämt område, förbjuda tillträde i närheten av ett visst utredningsobjekt, förbjuda att ett föremål flyttas eller utfärda förbud mot att vidta någon annan motsvarande åtgärd, om det behövs för att trygga förundersökningen. En anhållningsberättigad tjänsteman ska utan dröjsmål underrättas om åtgärderna.

Dessutom föreskrivs det om jakt- och fiskeövervakarens rätt att ge befallningar. I praktiken förutsätter utövandet av jakt- och fiskeövervakarens befogenheter att olika kompletterande föreskrifter meddelas. Enligt förslaget har en jakt- och fiskeövervakare som enligt denna eller någon annan lag utövar sina befogenheter rätt att för att genomföra jakt- och fiskeövervakningsuppdraget i enskilda fall ge befallningar och utfärda förbud som är

förpliktande för var och en. För att effektivisera efterlevnaden av befallningar och förbud ska försummelse av dem bli straffbar.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1 Konsekvenser för de grundläggande fri- och rättigheterna

Enligt 20 § i grundlagen bär var och en ansvar för naturen och dess mångfald samt för miljön och kulturarvet. Enligt 2 mom. i den paragrafen ska det allmänna verka för att alla tillförsäkras en sund miljö och att var och en har möjlighet att påverka beslut i frågor som gäller den egna livsmiljön. Enligt motiveringen till paragrafens 2 mom. inverkar åläggandet först och främst på lagstiftarens och andra normgivares verksamhet (RP 309/1993, s. 70).

De ändringar som görs i tillsynsmyndigheternas befogenheter ökar avsevärt risken att åka fast för vissa naturresursbrott. Den förebyggande avskräckande effekten som bestämmelserna har främjar i synnerhet jaktens och fiskets lagenlighet och en hållbar användning av naturresurserna. Detta tryggar tillgodoseendet av den grundläggande rättigheten till miljön enligt 20 § i grundlagen. Å andra sidan ingriper man samtidigt i skyddet för privatlivet enligt 10 § i grundlagen och egendomsskyddet enligt 15 § i grundlagen samt rätten till integritet enligt 7 § i grundlagen.

4.2.2 Konsekvenser för myndigheterna

De ändringar som föreslås i tillsynsmyndigheternas befogenheter effektiviserar jakt- och fiskeövervakningen och förbättrar verksamhetsförutsättningarna i synnerhet för Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakare.

4.2.3 Ekonomiska konsekvenser

Propositionen bedöms inte ha några ekonomiska konsekvenser.

5 Remissvar

Utkastet till regeringsproposition var på remiss 24.7–18.9.2023. Utlåtanden begärdes av följande remissinstanser: justitieministeriet, inrikesministeriet, finansministeriet, miljöministeriet, BirdLife Finland rf, riksdagens justitieombudsman, Centralförbundet för Fiskerihushållning rf, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Forststyrelsen, Renbeteslagsföreningen, Polisstyrelsen, Gränsbevakningsväsendet, sametinget, Finlands naturskyddsförbund rf, Suomen Metsästäjäliitto - Finlands Jägarförbund r.y., Finlands viltcentral, Finlands Fritidsfiskares Centralorganisation rf, Tullen och WWF Finland.

Inom den utsatta tiden kom det in 21 remissvar. Utlåtanden lämnades av inrikesministeriet, justitieministeriet, finansministeriet, Gränsbevakningsväsendet, Polisstyrelsen, Forststyrelsen, Finlands viltcentral, Animalia ry, djurskyddsombudsmannen, Centralförbundet för Fiskerihushållning rf, Luonnonsuojeluliitto Tapiola ry, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, METO – Skogsbranschens Experter rf, Renbeteslagsföreningen, sametinget, Djurskyddet Finland rf, Finlands naturskyddsförbund rf, Suomen Metsästäjäliitto - Finlands Jägarförbund r.y., Finlands Fritidsfiskares Centralorganisation rf, Vattenområdeägarnas förbund VEALO rf samt en privatperson.

En majoritet av remissinstanserna ansåg de föreslagna ändringarna motiverade och värda att understöda. Förslagen ansågs behövliga för att förbättra jakt- och fiskeövervakningen. I många

utlåtanden förhöll man sig dock kritiskt till lagförslagen. Många remissinstanser ansåg att en utvidgning av de befogenheter som utövas vid jakt- och fiskeövervakningen står i strid med medborgarnas grundläggande fri- och rättigheter. Både bland dem som stödde lagändringarna och bland dem som motsatte sig dem framkom en önskan om att trygga tillräckliga resurser inom jakt- och fiskeövervakningen. Begäran om utlåtande, de inkomna utlåtandena samt ett noggrannare sammandrag av utlåtandena finns i statsrådets tjänst för projektinformation på adressen valtioneuvosto.fi/sv/projekt med identifieringskod MMM025:00/2023.

I utlåtandena fästes också uppmärksamhet på propositionsförslaget om jakt- och fiskeövervakarnas regionala behörighet. Justitieministeriet påpekade i sitt utlåtande att förslaget inte är förenligt med syftet med lagen om jakt- och fiskeövervakning och att förslaget således inte verkar vara möjligt om inte hela syftet med jakt- och fiskeövervakningen samtidigt föreslås ändras. I vissa utlåtanden påpekade man om de olägenheter förslaget medför och föreslog metoder för att minska olägenheterna.

De föreslagna bestämmelserna i jaktlagen och lagen om fiske om tillsynsmyndigheternas gransknings- och inspektionsrätt fick också rikligt med respons av remissinstanserna. Av remissinstanserna påpekade justitieministeriet och inrikesministeriets polisavdelning att det råder en obalans mellan de föreslagna befogenheterna och regleringen i tvångsmedelslagen eftersom den föreslagna gransknings- och inspektionsrätten kan jämföras med polisens rätt att utföra kroppsvisitation eller platsgenomsökning enligt tvångsmedelslagen. Rättigheter som är mer omfattande än de i tvångsmedelslagen ansågs problematiska.

Efter remissbehandlingen har förslaget om jakt- och fiskeövervakarnas regionala behörighet strukits ur propositionen. Jord- och skogsbruksministeriet anser att den gällande regleringen i lagen om jakt- och fiskeövervakning möjliggör, med beaktande av de synpunkter som framförs i remissvaren, på ett tillfredsställande sätt jakt- och fiskeövervakarens åtgärder på någon annans fastighet i situationer som har ett tydligt och omedelbart samband till områden som är i Forststyrelsens besittning.

Den föreslagna bestämmelsen i 9 § 3 mom. i lagen om jakt- och fiskeövervakning har preciserats så att det till hänvisningen till lagen om fiske har fogats ett uttryck om fiske i strid med bestämmelser eller föreskrifter. Likaså har till hänvisningen till jaktlagen fogats ett uttryck om jakt i strid med bestämmelser eller föreskrifter.

Det 5 mom. som enligt förslaget fogas till 9 § i lagen om jakt- och fiskeövervakning har ändrats så att endast ett föremål kan omhändertas för beslag. Samtidigt har befogenheten begränsats så att omhändertagande endast är möjligt i samband med gripande av en brottsmisstänkt.

Dessutom har hänvisningen till tvångsmedelslagen preciserats i den sista meningen i det 3 mom. som enligt förslaget fogas till 13 § i lagen om jakt- och fiskeövervakning.

Förslagen till bestämmelser om tillsynsmyndigheternas gransknings- och inspektionsrätt har ändrats så att det inte är möjligt att granska en persons fordon. Genom att rikta befogenheterna till en persons medhavda saker är befogenheterna betydligt mer begränsade. Den föreslagna regleringen gör det inte möjligt att granska vad den visiterade bär i sina kläder eller annars på sig. På detta sätt ingriper man vid granskningen mindre i den personliga integritet som tryggas i grundlagen än vid den kroppsvisitation som avses i tvångsmedelslagen. Dessutom föreskrivs det om förutsättningarna för granskning.

Till propositionen har det också fogats ett förslag till ändring av 99 § i lagen om fiske. Syftet med förslaget är att förtydliga Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakares ställning som tillsynsmyndighet.

Propositionen har granskats vid justitieministeriets laggranskningsenhet. Granskningskommentarerna föranledde vissa, närmast tekniska ändringar.

6 Specialmotivering

6.1 Lagen om ändring av lagen om Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakning

2 §. Jakt- och fiskeövervakningen. Det 3 mom. i den gällande paragrafen innehåller en hänvisning till lagen om verkställighet av Europeiska gemenskapens gemensamma fiskeripolitik (1139/1994), som har upphävts genom lag (1048/2016). Därför ska hänvisningen uppdateras, men med den ändringen att det ändå är möjligt att övervaka efterlevnaden av de bestämmelser i Europeiska unionens lagstiftning som gäller fritidsfiske.

4 a §. Jakt- och fiskeövervakares rätt att ge befallningar. I paragrafen föreskrivs om jakt- och fiskeövervakarens rätt, när han eller hon utövar sina befogenheter enligt denna eller någon annan lag, att för att genomföra jakt- och fiskeövervakningsuppdraget i enskilda fall ge befallningar och utfärda förbud som är förpliktande för var och en. Paragrafen är ny. Paragrafen motsvarar till sin ordalydelse 41 § i tullagen (304/2016).

Enligt principen inom jakt- och fiskeövervakningen ska jakt- och fiskeövervakaren i första hand genom råd, uppmaningar och befallningar försöka få den som är föremål för övervakningen att följa lagen. Innan maktmedel används ska jakt- och fiskeövervakaren om situationen medger ge den som är föremål för övervakningsåtgärden en varning om att maktmedel kommer att användas, om denna person inte annars avstår från en lagstridig åtgärd eller inte följer jakt- och fiskeövervakarens råd, uppmaningar eller befallningar. I den gällande lagen finns ändå ingen bestämmelse om jakt- och fiskeövervakarens rätt att ge befallningar. Detta kan anses vara en betydande brist.

Den nya paragrafen omfattar situationer där jakt- och fiskeövervakaren när han eller hon utövar sina befogenheter har behov att ge personer befallningar eller förbud för att kunna fullgöra jakt- och fiskeövervakningsuppdraget. I praktiken förutsätter utövandet av jakt- och fiskeövervakarens befogenheter att olika kompletterande föreskrifter meddelas. Karaktären på befallningarna och förbuden bestäms utifrån den enskilda situationen och det enskilda jakt- och fiskeövervakningsuppdraget. Därför är det inte möjligt att specificera enskilda situationer på bestämmelsenivå. Det är exempelvis nödvändigt att ge befallningar och utfärda förbud för att förhindra att en brottsplats rörs eller att bevis förstörs. För att effektivisera efterlevnaden av befallningar och förbud ska försummelse av dem bli straffbart.

6 §. Utredande av identitet samt rätt att gripa. Enligt 1 mom. i den gällande paragrafen har en jakt- och fiskeövervakare vid fullgörandet av ett enskilt jakt- och fiskeövervakningsuppdrag rätt att stoppa en person och ett fordon och att få veta personens eller förarens och passagerarnas namn, personbeteckning, eller om sådan saknas, födelsedatum och nationalitet samt var de kan anträffas.

För tydlighetens skull fogas en bestämmelse till momentet enligt vilken ett fordon ska stannas på tecken av en jakt- och fiskeövervakare. Paragrafens 2 mom. ändras inte. Försummelse av skyldigheten att stanna ska i enlighet med denna proposition vara straffbar enligt 19 a § i lagen om jakt- och fiskeövervakning.

9 §. Omhändertagande. En hänvisning i 3 mom. till den upphävda lagen om fiske (286/1982) uppdateras med en hänvisning till den nya lagen (379/2015). Enligt det föreslagna momentet har jakt- och fiskeövervakaren under de förutsättningar och enligt de förpliktelser som anges i lagen om fiske rätt att ta hand om de fångstredskap och fiskeredskap som använts vid fiske som bedrivits olovligen eller i strid med bestämmelser eller föreskrifter, och fångsten. De centrala bestämmelserna som gäller detta ingår i 109 och 111 § i lagen om fiske. Samtidigt preciseras bestämmelsen som gäller jaktlagen så att bestämmelsen förutom jakt som bedrivits olovligen också beaktar jakt i strid med bestämmelser eller föreskrifter.

Enligt tvångsmedelslagen får föremål, egendom och handlingar tas i beslag, om det finns skäl att anta att de kan användas som bevis i brottmål, de har avhållits någon genom brott, eller de döms förverkade. Bestämmelserna gäller också information som finns i en teknisk anordning eller i något annat motsvarande informationssystem eller på dess lagringsplattform (data). Vad som bestäms om handlingar tillämpas även på handlingar i form av data. Beslag av handlingar för att användas som bevis ska ersättas med kopiering av handlingarna, om kopian är tillräcklig för att bevisningen ska vara tillförlitlig. Med genomsökning av utrustning avses genomsökning av datainnehållet i datorer, teleterminalutrustning eller andra motsvarande tekniska anordningar eller informationssystem vid tidpunkten för genomsökning.

Till exempel vid jaktbrott kan olika tekniska hjälpmedel användas, såsom hundpejl, gps-anordningar och viltkameror, som ofta innehåller information som är av väsentlig betydelse för förundersökningen och utan vilken det kan vara svårt att få fram bevis för brottet. Uppgifterna är enkla att förstöra och därför kan det vara motiverat att utrustningen omhändertas kortvarigt för att trygga förundersökningen.

Därför föreslås det att ett 5 mom. fogas till paragrafen enligt vilket en jakt- och fiskeövervakare i samband med gripandet av en brottsmisstänkt har rätt att omhänderta ett föremål för beslag i enlighet med 7 kap. i tvångsmedelslagen eller för genomsökning av utrustning i enlighet med 8 kap. i den nämnda lagen, om saken inte tål uppskov. En anhållningsberättigad tjänsteman som avses i 2 kap. 9 § i tvångsmedelslagen ska utan dröjsmål underrättas om omhändertagandet, och denne ska utan obefogat dröjsmål besluta om föremålet ska återlämnas eller överlämnas till förundersökningsmyndigheten. Jakt- och fiskeövervakaren får utan underrättelse omedelbart återlämna föremålet, om det har framgått att det uppenbarligen inte finns några förutsättningar för beslag eller genomsökning av utrustning. Det egentliga beslutet om beslag eller genomsökning av utrustning görs av en anhållningsberättigad tjänsteman.

I lagen om jakt- och fiskeövervakning föreskrivs inte om gripande av en brottsmisstänkt, men jakt- och fiskeövervakaren kan handla med stöd av den allmänna rätten att gripa i tvångsmedelslagen. Enligt 2 kap. 2 § i tvångsmedelslagen får var och en gripa en person som är misstänkt för brott och som anträffas på bar gärning eller flyende fot, om fängelse kan följa på brottet eller om brottet är lindrig misshandel, snatteri, lindrig förskingring, lindrigt olovligt brukande, lindrig bruksstöld av motordrivet fortkäffningsmedel, lindrig skadegörelse eller lindrigt bedrägeri. Var och en får också gripa den som enligt efterlysning utfärdad av en myndighet har förklarats anhållen eller häktad. Den gripne ska utan dröjsmål överlämnas till polisen.

12 §. Fasttagande och avlivande av djur. En hänvisning i 1 mom. till den upphävda djurskyddslagen (247/1996) uppdateras med en hänvisning till den nya lagen (693/2023).

13 §. Förundersökning. I 9 kap. 1 § i tvångsmedelslagen föreskrivs det om avspärrning av utredningsplatser och utredningsobjekt. Enligt paragrafen får man för att säkerställa en utredning stänga av byggnader och rum eller förbjuda tillträde till ett bestämt område eller

tillträde i närheten av ett visst utredningsobjekt, förbjuda att ett föremål flyttas eller utfärda förbud mot att vidta någon annan motsvarande åtgärd. Beslut om avspärning av utredningsplatser och utredningsobjekt fattas av en anställningsberättigad tjänsteman.

I 13 § 2 mom. i lagen om jakt- och fiskeövervakning föreskrivs det om en jakt- och fiskeövervakares skyldighet att ta hand om de åtgärder som är nödvändiga för att förundersökningen ska kunna inledas och tryggas. Enligt detaljmotiveringen till bestämmelsen omfattar åtgärderna också att vid behov spärra av den plats eller det område där gärningen har begåtts (RP 147/2005, s. 17–18). För tydlighetens skull är det skäl att föreskriva om saken direkt i lag och därför ska enligt förslaget ett nytt 3 mom. fogas till paragrafen. Enligt momentet ska en jakt- och fiskeövervakare ha rätt att förbjuda tillträde till ett bestämt område, förbjuda tillträde i närheten av ett visst utredningsobjekt, förbjuda att ett föremål flyttas eller utfärda förbud mot att vidta någon annan motsvarande åtgärd, om det behövs för att trygga förundersökningen. En anställningsberättigad tjänsteman ska utan dröjsmål underrättas om förbudet, och denne ska utan obefogat dröjsmål besluta om förbudet ska fortsätta eller upphöra. I övrigt ska bestämmelserna i 9 kap. 1 § 2 mom. i tvångsmedelslagen om avspärning av utredningsplatser och utredningsobjekt iakttas.

Med avvikelse från vad som föreskrivs i tvångsmedelslagen har en jakt- och fiskeövervakare inte möjlighet att stänga av byggnader eller rum. De åtgärder som jakt- och fiskeövervakaren vidtar sträcker sig alltså inte till lokaler som omfattas av hemfriden.

19 a §. *Tredska mot jakt- och fiskeövervakare.* Till lagen fogas enligt förslaget en straffbestämmelse om uppsåtlig treska mot jakt- och fiskeövervakare. Påföljden för gärningar som är straffbara ska enligt förslaget vara bötesstraff. I övrigt överensstämmer bestämmelsen i sak med bestämmelserna i 16 kap. 4, 4 a och 4 b § i strafflagen (39/1889), i vilka det föreskrivs om treska mot polis, gränsbevakningsman och tullman. I bestämmelsen ingår en subsidiaritetsklausul enligt vilken en förutsättning för tillämpning är att inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag.

En jakt- och fiskeövervakare är i regel ensam och utför övervakning i avlägsna områden där det inte nödvändigtvis finns tillgång till handräckning. Med beaktande av jakt- och fiskeövervakarens uppgifter och befogenheter att genomföra dessa uppgifter, kan avsaknaden av en lämplig straffbestämmelse för treska mot jakt- och fiskeövervakare anses vara en klar brist.

Bestämmelsen i 1 mom. 1 punkten är tillämplig i situationer där den som är föremål för en jakt- och fiskeövervakares lagenliga åtgärd låter bli att iakttä en befallning eller ett förbud som en jakt- och fiskeövervakare utfärdat för att utföra ett uppdrag inom sitt verksamhetsområde och inom sina befogenheter. Straffbestämmelsen behövs för att förstärka jakt- och fiskeövervakarens rätt att ge befallningar. Enligt det som föreslås i denna proposition ska en jakt- och fiskeövervakare ha rätt att vid utövning av sina lagenliga befogenheter i enskilda fall inom sitt verksamhetsområde ge befallningar och meddela förbud som är förpliktande för var och en.

Bestämmelsen i 1 mom. 2 punkten är tillämplig i situationer där en person vägrar att lämna en jakt- och fiskeövervakare de personuppgifter som avses i 6 § 1 mom. i lagen om jakt- och fiskeövervakning. Enligt bestämmelsen i lagen om jakt- och fiskeövervakning har en jakt- och fiskeövervakare vid fullgörandet av ett enskilt jakt- och fiskeövervakningsuppdrag rätt att stoppa en person och ett fordon och att få veta personens eller förarens och passagerarnas namn, personbeteckning, eller om sådan saknas, födelsedatum och nationalitet samt var de kan anträffas.

Bestämmelsen i 1 mom. 3 punkten är tillämplig i situationer där en person underlåter att följa ett tydligt tecken som en jakt- och fiskeövervakare ger enligt 6 § 1 mom. i lagen om jakt- och fiskeövervakning för att stoppa ett fordon. I den här propositionen föreslås det att det till 6 § 1 mom. i lagen om jakt- och fiskeövervakning fogas en bestämmelse enligt vilken ett fordon ska stannas på tecken av en jakt- och fiskeövervakare.

Bestämmelsen i 1 mom. 4 punkten är tillämplig i situationer där en person utan anledning tillkallar en jakt- och fiskeövervakare eller försvårar jakt- och fiskeövervakarens verksamhet genom att lämna falska uppgifter.

6.2 Lagen om ändring av 89 § i jaktlagen

89 §. Tillsynsmyndigheternas gransknings- och inspektionsrätt. I den nya paragrafen som fogas till jaktlagen i stället för den paragraf som upphävts genom lag (159/2011) föreskrivs om de myndigheters gransknings- och inspektionsrätt som avses i 88 § i jaktlagen (polisen, gränsbevakningsväsendet, tullmyndigheterna samt Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakare). Paragrafen motsvarar till sin struktur det som föreskrivs i 108 § 1 mom. i lagen om fiske (379/2015). En betydande skillnad jämfört med lagen om fiske är att det i jaktlagen enligt förslaget föreskrivs mer omfattande om möjligheten att granska en persons medhavda saker, exempelvis ryggsäck eller väska. Granskningen kan ändå inte göras för att undersöka vad den visiterade bär i sina kläder eller annars på sig.

Enligt förslaget kan en granskning av saker göras om det finns skäl att misstänka att bestämmelser eller föreskrifter om jakt har brutits. Orsaken till granskningen kan grunda sig exempelvis på den granskades beteende eller berättelse eller på ett tips från en utomstående.

De myndigheter som avses i 88 § har också rätt att inspektera transport- och lagerutrymmen där byte förvaras. Inspektionen får dock inte utsträckas till utrymmen som används för boende av permanent natur, om detta inte är nödvändigt för att utreda de omständigheter som inspektionen gäller och det finns grundad anledning att misstänka att någon gjort sig skyldig till ett jaktbrott enligt 48 a kap. 1 § i strafflagen eller till döljande av olagligt byte enligt 4 §.

6.3 Lagen om ändring av 99 och 108 § i lagen om fiske

99 §. Tillsynsmyndigheter och fiskeövervakare. I 1 mom. i den gällande paragrafen föreskrivs om de myndigheter och fiskeövervakare som utövar fiskeövervakning. Enligt 4 punkten i momentet utövas tillsynen av lagen av de tjänstemän vid Forststyrelsen som har i uppdrag att sköta fiskeriärenden. I praktiken har det varit oklart om huruvida också Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakare avses i punkten. För tydlighetens skull kompletteras punkten så att Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakare nämns separat i den.

108 §. Tillsynsmyndigheternas och fiskeövervakarnas gransknings- och inspektionsrätt. Enligt 1 mom. i den gällande paragrafen har de myndigheter som avses i 99 § rätt att granska att fiskeredskap, fångstredskap och fångst som befinner sig i vattnet eller i ett färdmedel som används för fiske eller på stranden överensstämmer med gällande bestämmelser och föreskrifter. De myndigheter som avses i 99 § har också rätt att inspektera transport- och lagerutrymmen där fisk eller kräftor förvaras. Inspektionen får dock inte utsträckas till utrymmen som används för boende av permanent natur, om inte detta är nödvändigt för att utreda de omständigheter som inspektionen gäller och det finns grundad anledning att misstänka att någon gjort sig skyldig till ett brott som avses i 48 a kap. 2 eller 4 § i strafflagen (39/1889).

Bestämmelserna i 1 mom. ändras enligt förslaget så att myndigheterna har möjlighet att granska också en persons medhavda saker, exempelvis ryggsäck eller kylväska, om det finns skäl att misstänka att bestämmelser eller föreskrifter om fiske har brutits. Orsaken till granskningen kan grunda sig exempelvis på den granskades beteende eller berättelse eller på ett tips från en utomstående. Granskningen kan ändå inte göras för att undersöka vad den visiterade bär i sina kläder eller annars på sig. I övrigt ändras paragrafen inte.

7 Ikraftträdande

Det föreslås att lagarna träder i kraft den 1 juli 2024.

8 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

8.1 Allmänt

De bestämmelser i grundlagen som är av betydelse med tanke på propositionen är 7 § om personlig integritet, 8 § om straffrättsliga legalitetsprincipen, 10 § om skydd för privatlivet och 15 § om egendomsskydd. Dessutom är propositionen av betydelse med tanke på bestämmelserna om de grundläggande miljörättigheterna i 20 § i grundlagen.

Enligt 20 § 1 mom. i grundlagen bär var och en ansvar för naturen och dess mångfald samt för miljön och kulturarvet. Enligt förarbetena till paragrafen (RP 309/1993, s. 70) omfattar bestämmelsen om rätten till en sund miljö både förhindrande av ödeläggning av miljön eller miljöförstöring och aktiva åtgärder för att gagna miljön. Bestämmelsen uttrycker således människornas alltomfattande ansvar för en sådan helhetslinje för den ekonomiska och samhälleliga verksamheten att den levande och livlösa naturens mångfald kan bevaras. Individens delaktighet i miljövården kan förverkligas både som aktiv verksamhet och som passivt avhållande från miljöförstöring. Delområden i den biologiska mångfald, som avses i bestämmelsen, är bl.a. djur- och växtrikets genetiska rikedom samt ett effektivt skydd för alla icke-förnybara naturresurser.

Enligt 2 mom. i den paragrafen ska det allmänna verka för att alla tillförsäkras en sund miljö och att var och en har möjlighet att påverka beslut i frågor som gäller den egna livsmiljön. Enligt motiveringen till 2 mom. inverkar åläggandet först och främst på lagstiftarens och andra normgivares verksamhet (RP 309/1993, s. 70).

Av jakt- och fiskebrotten kommer endast en liten del av fallen till myndigheternas kännedom eftersom det sällan finns ögonvittnen till gärningarna. Risken att åka fast är nästan obefintlig. De ändringar som föreslås i tillsynsmyndigheternas befogenheter, särskilt bestämmelserna om gransknings- och inspektionsrätten, skulle märkbart öka risken att åka fast. Den förebyggande avskräckande effekten som bestämmelserna har främjar jaktens och fiskets lagenlighet och en hållbar användning av naturresurserna. Detta tryggar tillgodoseendet av den grundläggande rättigheten till miljö enligt 20 § i grundlagen. Å andra sidan ingriper man samtidigt i skyddet för privatlivet enligt 10 § i grundlagen och egendomsskyddet enligt 15 § i grundlagen samt rätten till integritet enligt 7 § i grundlagen. När det gäller dessa konsekvenser ska de allmänna villkoren för begränsning av de grundläggande fri- och rättigheterna beaktas.

8.2 Personlig integritet och skydd för privatlivet

Enligt 7 § 1 mom. i grundlagen har alla rätt till liv och till personlig frihet, integritet och trygghet. Enligt 3 mom. i den paragrafen får den personliga integriteten inte kränkas och ingen får berövas sin frihet godtyckligt eller utan laglig grund.

Enligt 10 § i grundlagen är vars och ens privatliv, heder och hemfrid tryggade. Närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter utfärdas genom lag. Enligt 3 mom. i samma paragraf kan det genom lag bestämmas om åtgärder som ingriper i hemfriden och som är nödvändiga för att de grundläggande fri- och rättigheterna ska kunna tryggas eller för att brott ska kunna utredas.

Propositionens bestämmelser om tillsynsmyndigheternas gransknings- och inspektionsrätt är i detta avseende betydelsefulla. I jaktlagen och lagen om fiske räknas de myndigheter upp som har rätt att utöva den föreslagna befogenheten. Dessutom föreskrivs det i lagarna i detalj om omfattningen av gransknings- och inspektionsrätten. Bestämmelserna uppfyller således kravet om att begränsningar av grundläggande fri- och rättigheter ska vara exakta och noga avgränsade.

De föreslagna bestämmelserna effektiviserar jakt- och fiskeövervakningen och ökar avsevärt risken att åka fast för vissa naturresursbrott. Den förebyggande avskräckande effekten som bestämmelserna har främjar också mer omfattande jaktens och fiskets lagenlighet och en hållbar användning av naturresurserna. Detta tryggar tillgodoseendet av den grundläggande rättigheten till miljön enligt 20 § i grundlagen. Begränsningarna av de grundläggande fri- och rättigheterna har således godtagbara och vägande grunder. Vid bedömningen av huruvida bestämmelserna är nödvändiga ska beaktas att skyldigheten att göra fångstanmälan, fångstkvor, fridlysning och andra fångstbegränsningar har blivit allmänna i och med att lagstiftningen om jakt och fiske har utvecklats, och övervakningen av dessa är inom ramen för myndigheternas nuvarande befogenheter så gott som omöjlig. Nuläget är problematiskt med tanke på tillgodoseendet av den grundläggande rättigheten till miljön enligt 20 § i grundlagen.

De föreslagna ändringarna avviker från de nuvarande utgångspunkterna när det gäller jakt- och fiskeövervakning, men ändringarna är nödvändiga. Jakt och fiske bedrivs i regel i terräng och vatten som är belägna långt från vägar, tillsynsmyndigheter och andra människor, och därför kommer olagligheter sällan till myndigheternas kännedom. Vid jakt och fiske sätts bytet eller fångsten i allmänhet i en ryggsäck, kasse eller kylväska. I nuläget förutsätter tillsynen över efterlevnaden av bestämmelserna i praktiken att tillsynsmyndigheten kommer till platsen just då fångsten fås. Detta är osannolikt. Således ska en eventuell granskning göras i samband med kundkontakten. En förutsättning för granskningen är ändå en misstanke om brott mot bestämmelser eller föreskrifter.

När det gäller personlig integritet begränsas gransknings- och inspektionsrätten till personens medhavda saker och bestämmelserna möjliggör inte undersökning av vad den granskade bär i sina kläder eller annars på sig. När det gäller bedömningen av proportionaliteten i fråga om begränsningen av de grundläggande fri- och rättigheterna kan det konstateras att man vid granskningen ingriper i den personliga integriteten i mindre utsträckning än till exempel vid kroppsvisitation enligt tvångsmedelslagen. Begränsningen av de grundläggande fri- och rättigheterna omfattar inte kärnområdet för en grundläggande fri- och rättighet. Med tanke på rättsskyddet är det väsentligt att endast personer i tjänstemannaställning kan utföra granskningen. Om de åtgärder som ingriper i hemfriden föreskrivs på samma sätt som i den gällande lagen om fiske. Dessa bestämmelser har grundlagsutskottet bedömt i sitt utlåtande GrUU 65/2010 rd.

I grundlagsutskottets utlåtandepaxis har ofta olika gransknings- och inspektionsrätters godtagbarhet bedömts med avseende på den personliga integriteten enligt 7 § 1 mom. i grundlagen (exempelvis GrUU 64/2018 rd, GrUU 48/2018 eller GrUU 35/2013 rd). I utlåtandena har man dock granskat förslag som gällt ett mer långtgående ingrepp i den personliga integriteten än det som nu föreslås. Jord- och skogsbruksministeriet känner inte heller till ett sådant utlåtande av grundlagsutskottet där man bedömt förhållandet mellan den

personliga integritet som tryggas i 7 § 1 mom. i grundlagen och den grundläggande rättigheten till miljön enligt 20 § i grundlagen. Därför finns det ett behov att inhämta grundlagsutskottets utlåtande i ärendet.

8.3 Egendomsskydd

Bestämmelserna i propositionen om befogenheter som gäller tryggheten av förundersökning är av betydelse med tanke på det i 15 § i grundlagen tryggade egendomsskyddet. Enligt förslaget har en jakt- och fiskeövervakare rätt att i samband med gripandet av en brottsmisstänkt omhänderta ett föremål för beslag eller för genomsökning av utrustning, om saken inte tål uppskov. En jakt- och fiskeövervakare har enligt förslaget också rätt att förbjuda tillträde till ett bestämt område, förbjuda tillträde i närheten av ett visst utredningsobjekt, förbjuda att ett föremål flyttas eller utfärda förbud mot att vidta någon annan motsvarande åtgärd, om det behövs för att trygga förundersökningen.

Det kan vara av avgörande betydelse för tryggheten av förundersökningen att ett föremål kan omhändertas eller att ett förbud att röra en brottsplats kan utfärdas. Konsekvenserna för egendomsskyddet är igen rätt små på grund av att åtgärden är kortvarig. Jakt- och fiskeövervakaren ska utan dröjsmål underrätta en anställningsberättigad tjänsteman om omhändertagandet eller förbudet, och denne ska utan obefogat dröjsmål besluta om föremålet som omhändertagits ska återlämnas eller överlämnas till förundersökningsmyndigheten eller om förbudet ska fortsätta eller upphöra. Föremålet för omhändertagandet kan också återlämnas omedelbart utan underrättelse, om jakt- och fiskeövervakaren konstaterar att åtgärden uppenbart är ogrundad.

En händelserapport i enlighet med 17 § i lagen om jakt- och fiskeövervakning ska ges. Avsikten med denna är att särskilt försäkra sig om rättsskyddet för den person som är föremål för åtgärden.

8.4 Den straffrättsliga legalitetsprincipen

Enligt 8 § i grundlagen får ingen betraktas som skyldig till ett brott eller dömas till straff på grund av en handling som inte enligt lag var straffbar när den utfördes. För brott får inte dömas till strängare straff än vad som var föreskrivet i lag när gärningen begicks.

Det föreslås att straffbestämmelser om tredska mot jakt- och fiskeövervakare fogas till lagen om jakt- och fiskeövervakning. Rekvisitet ska i sak överensstämja med tredska mot polis enligt 16 kap. 4 § i strafflagen, tredska mot gränsbevakningsman enligt 4 a § och tredska mot tullman enligt 4 b §. Straffskalan är dock lindrigare. Påföljden är enligt förslaget bötesstraff. Rekvisitet uppfyller kravet på exakthet och noggrann avgränsning som ingår i legalitetsprincipen.

En jakt- och fiskeövervakare är i regel ensam och utför övervakning i avlägsna områden där det inte nödvändigtvis finns tillgång till handräckning. Med beaktande av jakt- och fiskeövervakarens uppgifter och befogenheter att genomföra dessa uppgifter, kan avsaknaden av en lämplig straffbestämmelse för tredska mot jakt- och fiskeövervakare anses vara en betydande brist. Således finns det ett tungt vägande samhälleligt behov av straffbestämmelserna.

8.5 Bedömning av lagstiftningsordningen

Regeringen anser att propositionen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Regeringen anser det dock önskvärt att grundlagsutskottet ger ett utlåtande i frågan.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av lagen om Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakning

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakning (1157/2005) 2 § 3 mom. samt 6, 9 och 12 §, av dem 9 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 835/2011 och 24/2023, samt *fogas* till lagen en ny 4 a §, till 13 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 835/2011, ett nytt 3 mom. och till lagen en ny 19 a § som följer:

2 §

Jakt- och fiskeövervakningen

Med avvikelse från 1 mom. omfattar jakt- och fiskeövervakningen inte tillsyn över efterlevnaden av Europeiska unionens lagstiftning om den gemensamma fiskeripolitiken för kommersiellt fiske eller av den nationella lagstiftning som genomför den.

4 a §

Jakt- och fiskeövervakares rätt att ge befallningar

En jakt- och fiskeövervakare som enligt denna eller någon annan lag utövar sina befogenheter har rätt att för att genomföra jakt- och fiskeövervakningsuppdraget i enskilda fall ge befallningar och utfärda förbud som är förpliktande för var och en.

6 §

Utredande av identitet samt rätt att gripa

Vid fullgörandet av ett enskilt jakt- och fiskeövervakningsuppdrag har en jakt- och fiskeövervakare rätt att stoppa en person och ett fordon och att få veta personens eller förarens och passagerarnas namn, personbeteckning, eller om sådan saknas, födelsedatum och nationalitet samt var de kan anträffas. Ett fordon ska stannas på tecken av en jakt- och fiskeövervakare. En jakt- och fiskeövervakare har rätt att gripa en person som vägrar lämna uppgifter som behövs för utredandet av identiteten eller som lämnar sannolikt falska uppgifter. En person får också gripas när det är nödvändigt för att hindra att ett grovt brott mot bestämmelserna om jakt- och fiskeövervakning fortsätter och gripandet är ett tvångsmedel som står i proportion till gärningen.

Den som har gripits ska frigges så snart behövliga uppgifter erhållits eller när det inte längre finns någon risk för brott mot bestämmelserna. Personen i fråga ska dock frigges senast sex timmar efter gripandet eller överlämnas till polisen utan ogrundat dröjsmål.

9 §

Omhändertagande

En jakt- och fiskeövervakare har rätt att vid en säkerhetsvisitation som avses i 7 § vid behov frånta den som visiteras skjutvapen och skjutförnödenheter samt andra farliga föremål och ämnen. Egendomen ska återlämnas till innehavaren efter visitationen, om inte han eller hon med hänsyn till sitt berusnings- eller sinnestillstånd eller andra omständigheter med fog kan misstänkas orsaka överhängande fara för människor eller betydande skada för naturen och om det inte enligt lag finns något annat hinder för återlämnandet.

Egendom som avses i 1 mom. och som inte kan återlämnas till innehavaren ska utan ogrundat dröjsmål, dock senast inom sju dygn från fråntagandet, överlämnas till polisen för åtgärder enligt polislagen (872/2011) eller, i fråga om skjutvapen och skjutförnödenheter, enligt skjutvapenlagen.

En jakt- och fiskeövervakare har i enlighet med lagen om fiske (379/2015) rätt att ta hand om de fångstredskap och fiskeredskap som använts vid fiske och fångsten, om fiske har bedrivits olovligen eller i strid med bestämmelser eller föreskrifter. En jakt- och fiskeövervakare har i enlighet med jaktlagen (615/1993) rätt att ta i förvar eller göra funktionsodugligt ett fångstredskap som använts för jakt som bedrivits olovligen eller i strid med bestämmelser eller föreskrifter. Jakt- och fiskeövervakaren har dessutom rätt att ta hand om vilt som jagats olovligen eller i strid med bestämmelser eller föreskrifter och som enligt jaktlagen ska dömas förverkat till staten.

En jakt- och fiskeövervakare har rätt att i enlighet med 133 § i naturvårdslagen (9/2023) ta hand om föremålet för eller hjälpmedlet vid ett naturskyddsbrott enligt 48 kap. 5 § i strafflagen, ett grovt naturskyddsbrott enligt 5 a § i den lagen eller en naturskyddsförseelse enligt 131 § i naturvårdslagen. Jakt- och fiskeövervakaren har dessutom rätt att ta hand om ett sådant föremål för ett brott som enligt naturvårdslagen ska dömas förverkat till staten. Ett omhändertaget föremål för ett brott, med undantag för bytet, och hjälpmedlet vid brottet ska överlämnas till polisen utan ogrundat dröjsmål, dock senast sju dygn från omhändertagandet.

En jakt- och fiskeövervakare får i samband med gripandet av en brottsmisstänkt omhänderta ett föremål för beslag i enlighet med 7 kap. i tvångsmedelslagen (806/2011) eller för genomsökning av utrustning i enlighet med 8 kap. i den lagen, om saken inte tål uppskov. En anhållningsberättigad tjänsteman som avses i 2 kap. 9 § i den lagen ska utan dröjsmål underrättas om omhändertagandet, och denne ska utan obefogat dröjsmål besluta om föremålet ska återlämnas eller överlämnas till förundersökningsmyndigheten. Jakt- och fiskeövervakaren får utan underrättelse omedelbart återlämna föremålet som omhändertagits, om det har framgått att det uppenbarligen inte finns några förutsättningar för beslag eller genomsökning av utrustning.

12 §

Fasttagande och avlivande av djur

På jakt- och fiskeövervakares rätt att ta fast och vid behov avliva ett djur tillämpas vad som i lagen om djurvälstånd (693/2023), naturvårdslagen och jaktlagen föreskrivs om rätten att ta fast och avliva djur.

För avlivandet av ett djur i enlighet med 1 mom. har jakt- och fiskeövervakaren rätt att bära ett skjutvapen som lämpar sig för uppgiften.

13 §

Förundersökning

Jakt- och fiskeövervakaren har rätt att förbjuda tillträde till ett bestämt område, förbjuda tillträde i närheten av ett visst utredningsobjekt, förbjuda att ett föremål flyttas eller utfärda

förbud mot att vidta någon annan motsvarande åtgärd, om det behövs för att trygga förundersökningen. En anhållningsberättigad tjänsteman som avses i 2 kap. 9 § i tvångsmedelslagen ska utan dröjsmål underrättas om förbudet, och denne ska utan obefogat dröjsmål besluta om förbudet ska fortsätta eller upphöra. I övrigt ska bestämmelserna i 9 kap. 1 § 2 mom. i den lagen om avspärning av utredningsplatser och utredningsobjekt iakttas.

19 a §

Tredska mot jakt- och fiskeövervakare

Den som uppsåtligen

1) underlåter att lyda en befallning eller ett förbud som en jakt- och fiskeövervakare för utförandet av ett uppdrag meddelar inom ramen för sina befogenheter,

2) vägrar lämna en jakt- och fiskeövervakare personuppgifter som avses i 6 § 1 mom.,

3) underlåter att följa ett tydligt tecken som en jakt- och fiskeövervakare ger enligt 6 § 1 mom. för att stoppa ett fordon, eller

4) utan anledning tillkallar en jakt- och fiskeövervakare eller försvårar jakt- och fiskeövervakarens verksamhet genom att lämna falska uppgifter,

ska, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag, för *tredska mot jakt- och fiskeövervakare* dömas till böter.

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om ändring av 89 § i jaktlagen

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till jaktlagen (615/1993) en ny 89 §, i stället för den 89 § som upphävts genom lag 159/2011, som följer:

89 §

Tillsynsmyndigheternas gransknings- och inspektionsrätt

Om det finns skäl att misstänka att bestämmelser eller föreskrifter om jakt har brutits har de myndigheter som avses i 88 § rätt att granska att byte och fångstredskap som finns i en persons medhavda saker överensstämmer med gällande bestämmelser och föreskrifter. De myndigheter som avses i 88 § har också rätt att inspektera transport- och lagerutrymmen där byte förvaras. Inspektionen får dock inte utsträckas till utrymmen som används för boende av permanent natur, om inte detta är nödvändigt för att utreda de omständigheter som inspektionen gäller och det finns grundad anledning att misstänka att någon gjort sig skyldig till ett brott som avses i 48 a kap. 1 eller 4 § i strafflagen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av 99 och 108 § i lagen om fiske

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om fiske (379/2015) 99 § 1 mom. 4 punkten och 108 § 1 mom. som följer:

99 §

Tillsynsmyndigheter och fiskeövervakare

Tillsynen över efterlevnaden av denna lag utövas av

4) Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakare och de tjänstemän vid Forststyrelsen som har i uppdrag att sköta fiskeriärenden,

108 §

Tillsynsmyndigheternas och fiskeövervakarnas gransknings- och inspektionsrätt

De myndigheter som avses i 99 § har rätt att granska att fiskeredskap, fångstredskap och fångst som befinner sig i vattnet eller i ett färdmedel som används för fiske eller på stranden överensstämmer med gällande bestämmelser och föreskrifter. Om det finns skäl att misstänka att bestämmelser eller föreskrifter om fiske har brutits har de myndigheter som avses i 99 § rätt att också granska att fiskeredskap, fångstredskap och fångst som finns i en persons medhavda saker överensstämmer med gällande bestämmelser och föreskrifter. Dessutom har de myndigheter som avses i 99 § rätt att inspektera transport- och lagerutrymmen där fisk eller kräftor förvaras. Inspektionen får dock inte utsträckas till utrymmen som används för boende av permanent natur, om inte detta är nödvändigt för att utreda de omständigheter som inspektionen gäller och det finns grundad anledning att misstänka att någon gjort sig skyldig till ett brott som avses i 48 a kap. 2 eller 4 § i strafflagen (39/1889).

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 18 april 2024

Statsminister

Petteri Orpo

Jord- och skogsbruksminister Sari Essayah

1.

Lag

om ändring av lagen om Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakning

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakning (1157/2005) 2 § 3 mom. samt 6, 9 och 12 §, av dem 9 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 835/2011 och 24/2023, samt *fogas* till lagen en ny 4 a §, till 13 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 835/2011, ett nytt 3 mom. och till lagen en ny 19 a § som följer:

Gällande lydelse

2 §

Jakt- och fiskeövervakningen

Med avvikelse från 1 mom. omfattar jakt- och fiskeövervakningen inte tillsyn över att lagen om verkställighet av Europeiska gemenskapens gemensamma fiskeripolitik (1139/1994) och bestämmelser som utfärdats med stöd av den iakttas.

6 §

Utredande av identitet samt rätt att gripa

Vid fullgörandet av ett enskilt jakt- och fiskeövervakningsuppdrag har en jakt- och fiskeövervakare rätt att stoppa en person och ett fordon och att få veta personens eller förarens och passagerarnas namn,

Föreslagen lydelse

2 §

Jakt- och fiskeövervakningen

Med avvikelse från 1 mom. omfattar jakt- och fiskeövervakningen inte tillsyn över *efterlevnaden av Europeiska unionens lagstiftning om den gemensamma fiskeripolitiken för kommersiellt fiske eller av den nationella lagstiftning som genomför den.*

4 a §

Jakt- och fiskeövervakares rätt att ge befallningar

En jakt- och fiskeövervakare som enligt denna eller någon annan lag utövar sina befogenheter har rätt att för att genomföra jakt- och fiskeövervakningsuppdraget i enskilda fall ge befallningar och utfärda förbud som är förpliktande för var och en.

6 §

Utredande av identitet samt rätt att gripa

Vid fullgörandet av ett enskilt jakt- och fiskeövervakningsuppdrag har en jakt- och fiskeövervakare rätt att stoppa en person och ett fordon och att få veta personens eller förarens och passagerarnas namn,

Gällande lydelse

personbeteckning, eller om sådan saknas, födelsedatum och nationalitet samt var de kan anträffas. En jakt- och fiskeövervakare har rätt att gripa en person som vägrar lämna uppgifter som behövs för utredandet av identiteten eller som lämnar sannolikt falska uppgifter. En person får också gripas när det är nödvändigt för att hindra att ett grovt brott mot bestämmelserna om jakt- och fiskeövervakning fortsätter och gripandet är ett tvångsmedel som står i proportion till gärningen.

Den som har gripits skall frigges så snart behövliga uppgifter erhållits eller när det inte längre finns någon risk för brott mot bestämmelserna. Personen i fråga skall dock frigges senast sex timmar efter gripandet eller överlämnas till polisen utan ogrundat dröjsmål.

9 §

Omhändertagande

En jakt- och fiskeövervakare har rätt att vid en säkerhetsvisitation som avses i 7 § vid behov frånta den som visiteras skjutvapen och skjutförnödenheter samt andra farliga föremål och ämnen. Egendomen skall återlämnas till innehavaren efter visitationen, om inte han eller hon med hänsyn till sitt berusnings- eller sinnestillstånd eller andra omständigheter med fog kan misstänkas orsaka överhängande fara för människor eller betydande skada för naturen och om det inte enligt lag finns något annat hinder för återlämnandet.

Egendom som avses i 1 mom. och som inte kan återlämnas till innehavaren ska utan ogrundat dröjsmål, dock senast inom sju dygn från fråntagandet, överlämnas till polisen för åtgärder enligt polislagen (872/2011) eller, i fråga om skjutvapen och skjutförnödenheter, enligt skjutvapenlagen.

En jakt- och fiskeövervakare har i enlighet med lagen om fiske (286/1982) rätt att ta hand om de fångstredskap som använts vid olovligt fiske, den båt eller övriga farkost från vilken fångsten bedrivits och den olagliga fångsten eller att i fråga om dem vidta andra åtgärder

Föreslagen lydelse

personbeteckning, eller om sådan saknas, födelsedatum och nationalitet samt var de kan anträffas. *Ett fordon ska stannas på tecken av en jakt- och fiskeövervakare.* En jakt- och fiskeövervakare har rätt att gripa en person som vägrar lämna uppgifter som behövs för utredandet av identiteten eller som lämnar sannolikt falska uppgifter. En person får också gripas när det är nödvändigt för att hindra att ett grovt brott mot bestämmelserna om jakt- och fiskeövervakning fortsätter och gripandet är ett tvångsmedel som står i proportion till gärningen.

Den som har gripits ska frigges så snart behövliga uppgifter erhållits eller när det inte längre finns någon risk för brott mot bestämmelserna. Personen i fråga *ska* dock frigges senast sex timmar efter gripandet eller överlämnas till polisen utan ogrundat dröjsmål.

9 §

Omhändertagande

En jakt- och fiskeövervakare har rätt att vid en säkerhetsvisitation som avses i 7 § vid behov frånta den som visiteras skjutvapen och skjutförnödenheter samt andra farliga föremål och ämnen. Egendomen *ska* återlämnas till innehavaren efter visitationen, om inte han eller hon med hänsyn till sitt berusnings- eller sinnestillstånd eller andra omständigheter med fog kan misstänkas orsaka överhängande fara för människor eller betydande skada för naturen och om det inte enligt lag finns något annat hinder för återlämnandet.

Egendom som avses i 1 mom. och som inte kan återlämnas till innehavaren ska utan ogrundat dröjsmål, dock senast inom sju dygn från fråntagandet, överlämnas till polisen för åtgärder enligt polislagen (872/2011) eller, i fråga om skjutvapen och skjutförnödenheter, enligt skjutvapenlagen.

En jakt- och fiskeövervakare har i enlighet med lagen om fiske (379/2015) rätt att ta hand om de fångstredskap *och fiskeredskap som använts vid fiske och fångsten, om fiske har bedrivits olovligen eller i strid med bestämmelser eller föreskrifter.* En jakt- och

Gällande lydelse

enligt lagen om fiske. En jakt- och fiskeövervakare har med stöd av jaktlagen (615/1993) rätt att ta ett fångstredskap som använts för olovlig jakt i förvar eller göra det funktionsodugligt. Jakt- och fiskeövervakaren har dessutom rätt att ta hand om vilt som jagats olovligen och enligt jaktlagen skall dömas förverkat till staten.

En jakt- och fiskeövervakare har rätt att i enlighet med 133 § i naturvårdslagen (9/2023) ta hand om föremålet för eller hjälpmedlet vid ett naturskyddsbrott eller grovt naturskyddsbrott som avses i 130 § i naturvårdslagen eller en naturskyddsförseelse som avses i 131 § i den lagen. Jakt- och fiskeövervakaren har dessutom rätt att ta hand om ett sådant föremål för ett brott som enligt naturvårdslagen ska dömas förverkat till staten. Ett omhändertaget föremål för ett brott, med undantag för bytet, och hjälpmedlet vid brottet ska överlämnas till polisen utan ogrundat dröjsmål, dock senast sju dygn från omhändertagandet.

12 §

Fasttagande och avlivande av djur

Föreslagen lydelse

fiskeövervakare har i enlighet med jaktlagen (615/1993) rätt att ta i förvar eller göra funktionsodugligt ett fångstredskap som använts för jakt som bedrivits olovligen eller i strid med bestämmelser eller föreskrifter. Jakt- och fiskeövervakaren har dessutom rätt att ta hand om vilt som jagats olovligen eller i strid med bestämmelser eller föreskrifter och som enligt jaktlagen ska dömas förverkat till staten.

En jakt- och fiskeövervakare har rätt att i enlighet med 133 § i naturvårdslagen (9/2023) ta hand om föremålet för eller hjälpmedlet vid ett naturskyddsbrott enligt 48 kap. 5 § i strafflagen, ett grovt naturskyddsbrott enligt 5 a § i den lagen eller en naturskyddsförseelse enligt 131 § i naturvårdslagen. Jakt- och fiskeövervakaren har dessutom rätt att ta hand om ett sådant föremål för ett brott som enligt naturvårdslagen ska dömas förverkat till staten. Ett omhändertaget föremål för ett brott, med undantag för bytet, och hjälpmedlet vid brottet ska överlämnas till polisen utan ogrundat dröjsmål, dock senast sju dygn från omhändertagandet.

En jakt- och fiskeövervakare får i samband med gripandet av en brottsmisstänkt omhänderta ett föremål för beslag i enlighet med 7 kap. i tvångsmedelslagen (806/2011) eller för genomsökning av utrustning i enlighet med 8 kap. i den lagen, om saken inte tål uppskov. En anställningsberättigad tjänsteman som avses i 2 kap. 9 § i den lagen ska utan dröjsmål underrättas om omhändertagandet, och denne ska utan obefogat dröjsmål besluta om föremålet ska återlämnas eller överlämnas till förundersökningsmyndigheten. Jakt- och fiskeövervakaren får utan underrättelse omedelbart återlämna föremålet som omhändertagits, om det har framgått att det uppenbarligen inte finns några förutsättningar för beslag eller genomsökning av utrustning.

12 §

Fasttagande och avlivande av djur

Gällande lydelse

I fråga om jakt- och fiskeövervakares rätt att ta fast och vid behov avliva ett djur gäller bestämmelserna i djurskyddslagen (247/1996), naturvårdslagen och jaktlagen om rätten att ta fast och avliva djur.

För avlivandet av ett djur enligt 1 mom. har jakt- och fiskeövervakaren rätt att bära ett skjutvapen som lämpar sig för uppgiften.

13 §

Förundersökning

Föreslagen lydelse

På jakt- och fiskeövervakares rätt att ta fast och vid behov avliva ett djur *tillämpas vad som i lagen om djurvälfärd (693/2023), naturvårdslagen och jaktlagen föreskrivs om rätten att ta fast och avliva djur.*

För avlivandet av ett djur *i enlighet med* 1 mom. har jakt- och fiskeövervakaren rätt att bära ett skjutvapen som lämpar sig för uppgiften.

13 §

Förundersökning

Jakt- och fiskeövervakaren har rätt att förbjuda tillträde till ett bestämt område, förbjuda tillträde i närheten av ett visst utredningsobjekt, förbjuda att ett föremål flyttas eller utfärda förbud mot att vidta någon annan motsvarande åtgärd, om det behövs för att trygga förundersökningen. En anhållningsberättigad tjänsteman som avses i 2 kap. 9 § i tvångsmedelslagen ska utan dröjsmål underrättas om förbudet, och denne ska utan obefogat dröjsmål besluta om förbudet ska fortsätta eller upphöra. I övrigt ska bestämmelserna i 9 kap. 1 § 2 mom. i den lagen om avspärrning av utredningsplatser och utredningsobjekt iakttas.

19 a §

Tredska mot jakt- och fiskeövervakare

Den som uppsåtligen

1) underlåter att lyda en befallning eller ett förbud som en jakt- och fiskeövervakare för utförandet av ett uppdrag meddelar inom ramen för sina befogenheter,

2) vägrar lämna en jakt- och fiskeövervakare personuppgifter som avses i 6 § 1 mom.,

3) underlåter att följa ett tydligt tecken som en jakt- och fiskeövervakare ger enligt 6 § 1 mom. för att stoppa ett fordon, eller

4) utan anledning tillkallar en jakt- och fiskeövervakare eller försvårar jakt- och fiskeövervakarens verksamhet genom att lämna falska uppgifter,

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

*ska, om inte strängare straff för gärningen
föreskrivs någon annanstans i lag, för **tredska
mot jakt- och fiskeövervakare** dömas till
böter.*

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om ändring av 89 § i jaktlagen

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till jaktlagen (615/1993) en ny 89 §, i stället för den 89 § som upphävts genom lag
159/2011, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

89 §

Tillsynsmyndigheternas gransknings- och inspektionsrätt

Om det finns skäl att misstänka att bestämmelser eller föreskrifter om jakt har brutits har de myndigheter som avses i 88 § rätt att granska att byte och fångstredskap som finns i en persons medhavda saker överensstämmer med gällande bestämmelser och föreskrifter. De myndigheter som avses i 88 § har också rätt att inspektera transport- och lagerutrymmen där byte förvaras. Inspektionen får dock inte utsträckas till utrymmen som används för boende av permanent natur, om inte detta är nödvändigt för att utreda de omständigheter som inspektionen gäller och det finns grundad anledning att misstänka att någon gjort sig skyldig till ett brott som avses i 48 a kap. 1 eller 4 § i strafflagen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av 99 och 108 § i lagen om fiske

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om fiske (379/2015) 99 § 1 mom. 4 punkten och 108 § 1 mom. som följer:

Gällande lydelse

99 §

Tillsynsmyndigheter och fiskeövervakare

Tillsynen över efterlevnaden av denna lag
utövas av

4) de tjänstemän vid Forststyrelsen som har
i uppdrag att sköta fiskeriärenden,

108 §

*Tillsynsmyndigheternas och
fiskeövervakarnas gransknings- och
inspektionsrätt*

De myndigheter som avses i 99 § har rätt att granska att fiskeredskap, fångstredskap och fångst som befinner sig i vattnet eller i ett färdmedel som används för fiske eller på stranden överensstämmer med gällande bestämmelser och föreskrifter. De har också rätt att inspektera transport- och lagerutrymmen där fisk eller kräftor förvaras. Inspektionen får dock inte utsträckas till utrymmen som används för boende av permanent natur, om detta inte är nödvändigt för att utreda de omständigheter som inspektionen gäller och det finns grundad anledning att misstänka att någon gjort sig skyldig till ett brott som avses i 48 a kap. 2 eller 4 § i strafflagen (39/1889).

Föreslagen lydelse

99 §

Tillsynsmyndigheter och fiskeövervakare

Tillsynen över efterlevnaden av denna lag
utövas av

4) *Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakare*
och de tjänstemän vid Forststyrelsen som har
i uppdrag att sköta fiskeriärenden,

108 §

*Tillsynsmyndigheternas och
fiskeövervakarnas gransknings- och
inspektionsrätt*

De myndigheter som avses i 99 § har rätt att granska att fiskeredskap, fångstredskap och fångst som befinner sig i vattnet eller i ett färdmedel som används för fiske eller på stranden överensstämmer med gällande bestämmelser och föreskrifter. *Om det finns skäl att misstänka att bestämmelser eller föreskrifter om fiske har brutits har de myndigheter som avses i 99 § rätt att också granska att fiskeredskap, fångstredskap och fångst som finns i en persons medhavda saker överensstämmer med gällande bestämmelser och föreskrifter. Dessutom har de myndigheter som avses i 99 § rätt att inspektera transport- och lagerutrymmen där fisk eller kräftor förvaras. Inspektionen får dock inte utsträckas till utrymmen som används för boende av permanent natur, om inte detta är nödvändigt för att utreda de omständigheter som inspektionen gäller och*

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

det finns grundad anledning att misstänka att någon gjort sig skyldig till ett brott som avses i 48 a kap. 2 eller 4 § i strafflagen (39/1889).

Denna lag träder i kraft den 20 .
